

Jaarverslag 2021

NVLM

1 Algemeen

Dit jaarverslag is een overzicht van de activiteiten van de NVLM in 2021 en wordt aangeboden aan de Algemene Ledenvergadering die op 10 februari 2022 zal worden gehouden. In verband met de huidige omstandigheden en maatregelen die van kracht zijn zal de vergadering digitaal plaatsvinden.

2 Organisatie

2.1 Bestuurssamenstelling

De vereniging werd na de vorige jaarvergadering bestuurd door:

1. Marcel Mooijman, voorzitter
2. Gijs Abrahams, penningmeester
3. Freek Gruijters, secretaris
4. Martijn Blom
5. Judith Dekker
6. Ahmet Dikbaş
7. Robin Grosz
8. Koen Hoondert
9. Chiel Huijskes
10. Thomas Klijnstra
11. Jasper Rijk
12. Koen Vossen
13. Lotte van Walstijn

2.2 Bestuursvergaderingen

In 2021 heeft het (algemeen) bestuur zeven keer vergaderd. Tevens is het dagelijks bestuur drie keer online bij elkaar gekomen.

2.3 Ledenvergaderingen

Naast de jaarvergadering van 10 februari zijn er in 2021 geen ledenvergaderingen bijeengeroepen.

2.4 Financiële administratie

Het jaar 2021 is afgesloten met een positief resultaat van €4.947,51. Van het ministerie van OCW is er een subsidie ontvangen van ruim €24.000,- voor het meewerken aan de curriculumherziening van maatschappijleer. Dit bedrag wordt uitgegeven in boekjaar 2022 en gereserveerd voor boekjaar 2023. In 2022 ontvangt de NVLM het tweede deel van de subsidie van rond de €20.000,-. Dit bedrag is nodig voor activiteiten in 2023 en/of 2024.

De grootste uitgavenpost was de implementatie van een nieuw ledensysteem (en automatiseringssoftware). De kosten van het eerste jaar waren €3.875,65. Dit is inclusief een jaarabonnement van €1200,-. De ontwikkeling van de software is betaald vanuit het bestemmingsfonds ICT en hiervoor is €5.500,- onttrokken van de spaarrekening. Het resterende bedrag is nodig voor het automatiseren van diverse bijeenkomsten van de NVLM. Meer informatie staat in paragraaf 2.5. Dit bedrag staat nog in de reservering op de balans.

Door de coronamaatregelen zijn de kosten voor het vergaderen nog steeds lager dan in jaren zonder coronamaatregelen; evenals de reis- en onkostenvergoedingen. De uitgaven voor de PWS-wedstrijd zijn hoger dan normaal omdat de prijs van 2020 in 2021 is gedeclareerd. Verder zijn er dit jaar minder bestuurlijke vergoedingen uitgekeerd. Hiermee is op de wens van de ALV van 2021 ingegaan.

Er is ongeveer €2200,- meer contributie binnengekomen ten opzichte van 2021. De negatieve tendens van aflopende contributie inkomsten is hiermee verbroken. Er staat nog een bedrag van €1025,- contributie open van 2021 (41 leden). De verwachting is dat 20 leden alsnog betalen. De overige leden worden omstreeks maart 2022, na telefonisch contact, uitgeschreven als lid van de NVLM.

Voor 2022 is een verhoging van de contributie niet aan de orde omdat de vereniging financieel gezond is.

2.5 Ledenadministratie en AVG

In 2021 is de NVLM overgestapt naar een ander ledenadministratiesysteem. Het systeem dat sinds 2018 gebruikt werd (e-Boekhouden) voldeed niet aan de verwachtingen. Mede door de gebruiksonvriendelijkheid van de software en de omslachtige handelingen was de ledenadministratie een zeer arbeidsintensieve klus geworden die een groot deel van de beschikbare tijd van bestuursleden opslokte. Ook het feit dat het ledensysteem niet geautomatiseerd aan een

betalingssysteem voor de contributie kon worden gekoppeld, was niet langer houdbaar. Een derde risico was dat er slecht zicht was op de betalingen van leden, en daarmee op de validiteit van het ledensysteem.

Na een uitgebreide verkenning tussen meerdere aanbieders, heeft het bestuur ervoor gekozen over te stappen op het ledenadministratiesysteem van Easydus. Met Gijs Abrahams als de belangrijkste contactpersoon, zijn in de zomer van 2021 ledengegevens gemigreerd, en zijn de betaling en de mogelijkheid voor nieuwe leden zich zonder tussenkomst van ons aan te melden als nieuw lid gerealiseerd. Begin 2022 zullen er ook mogelijkheden worden ingebouwd zodat leden via de NVLM-site hun eigen gegevens kunnen inzien, aanpassen en zich bijvoorbeeld kunnen aanmelden voor NVLM-activiteiten.

2.6 Archief NVLM

Het archief van de NVLM met de stukken uit de periode 1977-2003 is ondergebracht bij ProDemos. De stukken van recenter datum zijn ondergebracht in het (digitale) archief van de secretaris.

3 **Beleid: ontwikkelingen in het onderwijs en activiteiten van de NVLM**

3.1.1 Mbo

Zoals in het jaarverslag van 2020 vermeld is op initiatief van de Hogeschool van Amsterdam een groep van docenten burgerschap, lerarenopleiders maatschappijleer en omgangskunde aan de slag gegaan met het ontwikkelen van handvatten bij het huidige brondocument. Inmiddels is dit stuk in een vergaand stadium en vindt er een veldraadpleging plaats. Het stuk heet *Burgerschap nieuwe stijl*. Aan het schrijven van dit stuk hebben, mede namens de NVLM, Marcel Mooijman en Ahmet Dikbas deelgenomen.

De eerste reacties uit het veld geluiden zijn positief. We zijn blij met burgerschap nieuwe stijl omdat dit stuk kan bijdragen aan een verbeterde positie van het vak burgerschap, het beter waarborgen van de kwaliteit van de lessen en de kern van het vak toegankelijker wordt voor de docenten.

De evaluatie van de Burgerschapsagenda 2017-2021 heeft inmiddels plaatsgevonden met een onderzoek van KBA Nijmegen (Paul den Boer, Bianca van Leest, *Evaluatie Burgerschapsagenda mbo 2017-2021*). De belangrijkste conclusies zijn dat de aandacht voor burgerschap wel is toegenomen, maar dat de kwaliteit van het onderwijs sterk uiteenloopt en vaak onder de maat blijft: te weinig onderwijs met irrelevante inhoud, met ondeskundige docenten. Ook de eerder door de NVLM genoemde problemen worden geadresseerd zoals: onbevoegde docenten en geen exameneisen.

Scholen zouden wel tevreden zijn over de burgerschapsagenda, maar er vervolgens weinig mee doen. Voorstellen die uit onderzoek naar voren komen liggen in deze lijn: duidelijker programma's, beter opgeleide docenten, meer verplichtend karakter. Scholen zoeken het liever niet in verplichtende maatregelen, maar willen via bestuurlijke routes verbeteringen realiseren.

Door onderzoeksbureau Oberon zijn naar aanleiding van dit rapport bijeenkomsten gehouden over het vervolg. Het goede bericht is dat velen de conclusies van de evaluatie onderschrijven, maar dat concrete maatregelen nog niet zichtbaar lijken te worden. Tevens heeft Oberon een eerste stap gezet met het ontwikkelen van een docentprofiel burgerschap. Dit profiel geeft aanvulling aan de eisen die al gelden, bijvoorbeeld dat docenten speciale scholing moeten afronden. Welke scholing laat het profiel in het midden. In het begin van 2022 wordt een Kamerbrief verwacht van de minister over de evaluatie van de Burgerschapsagenda mbo 2017-2021.

3.1.2 VO

Wet verduidelijking burgerschapsopdracht funderend onderwijs

Per 1 augustus 2021 is de *Wet Verduidelijking burgerschapsopdracht funderend onderwijs* van kracht en moeten scholen dus voldoen aan vernieuwde wettelijke eisen als het gaat om burgerschapsonderwijs. Veel van de inhoud van de burgerschapsopdracht sluiten nauw aan bij kennis, vaardigheden en attituden die worden aangeleerd bij het vak maatschappijleer.

Voorafgaand de behandeling en stemming van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer hebben wij ons per brief gewend tot leden van de vaste Kamercommissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Hierin hebben we benadrukt we dat we blij zijn met de verduidelijking, maar dat we tevens onder de aandacht wilden brengen dat versterking van het burgerschapsonderwijs, pas echt goed geborgd wordt als het een plek krijgt in het examenprogramma maatschappijleer. Met als vervolgstap dat maatschappijleer een sterkere, meer zekere positie krijgt binnen scholen. Dit in lijn met de aanbevelingen van de Commissie Remkes (Staatscommissie Parlementair Stelsel, Lage drempels, hoge dijken) en de moties van de Tweede Kamerleden Rog en Van Meenen.

Een sterkere positie wordt in onze ogen bewerkstelligd als het vak maatschappijleer op havo en vwo zelfstandig gaat meetellen op de eindlijst van leerlingen, zoals op het vmbo al het geval is. Daarnaast zou het toevoegen van burgerschapsinhouden aan het examenprogramma maatschappijleer ook enorm aan belang winnen als delen van het examenprogramma op het CSE worden geëxamineerd, en niet alleen middels een schoolexamen, zoals nu nog het geval is. Het rapport van de Onderwijsraad 'Grenzen stellen, ruimte laten' (2021), onderstreept het belang van voldoende tijd en een stevige positie voor vakken waar democratische burgerschap aan de orde komt, zoals maatschappijleer.

In 2021 zijn door het ministerie van OCW Annabel Vaessen en Guuske Ledoux als kwartiermakers burgerschap aangesteld die zich gaan ontfermen over het opzetten van een ondersteuningsstructuur burgerschap. Er staat begin 2022 een nieuw overleg gepland waar de NVLM uiteraard ook aan deelneemt.

Curriculumherziening

Het proces van curriculumherziening heeft enigszins vertraging opgelopen, medegezien het feit dat het kabinet in het jaar 2021 voor het grootste gedeelte demissionair was en zodoende de curriculumherziening controversieel werd verklaard.

De ingestelde wetenschappelijke curriculumcommissie oordeelde dat 'de uitkomsten van Curriculum.nu op onderdelen verbetering nodig is, maar dat de opbrengsten als bruikbaar vertrekpunt kunnen vormen voor het bijstellen van de kerndoelen en eindtermen'. De wetenschappelijke curriculumcommissie heeft onder andere kritiek uitgeoefend op de niet al te heldere scheidslijn tussen de voorgestelde leergebieden Mens en Maatschappij en Burgerschap. Formeel betekende deze conclusie het einde van Curriculum.nu.

Op 9 juli informeerde toenmalig minister Slob de Kamer per brief over de 'impasse in de curriculumbijstelling' en de vervolgstappen inzake de curriculumherziening. Mede op aandringen van de Kamer is er voor enkele urgente vakken (waaronder maatschappijleer) een versneld traject tot bijstelling van de examenprogramma's in gang gezet. Men stapt dus van een integrale aanpak (waarin po, vo onderbouw en vo bovenbouw in een keer onderhanden worden genomen) over naar een gefaseerde aanpak. Het bijstellen van de kerndoelen po en onderbouw vo laat dus nog op zich wachten.

Het goede nieuws is dat het examenprogramma maatschappijleer wordt meegenomen in de zogenoemde eerste tranche. Het ziet ernaar uit dat aan een groot aantal inhoud en uitkomsten van het leergebied burgerschap een plaats krijgen in het bijgestelde examenprogramma.

Begin 2022 start de werving van leden voor de vakvernieuwingscommissie maatschappijleer. Tevens zal er een procesregisseur worden aangesteld die de vakvernieuwing zal aansturen. Een bestuurslid van de NVLM neemt plaats in de commissie die de leden van de vakvernieuwingscommissie selecteert. Daarnaast zal de NVLM ook participeren in de advieskring. In de nieuwsbrieven mede de leden opgeroepen hierin te participeren en zal de leden uiteraard ook op de hoogte blijven houden van de aanstaande vakvernieuwing.

Maatschappijkunde

Zoals vorig jaar medegedeeld heeft het ministerie besloten om maatschappijkunde niet op te nemen als pilot vak in de nieuwe praktijkgerichte leerweg. In het laatste overleg met het Ministerie van OCW en SLO is toen besproken dat maatschappelijke inhouden alsnog een plek zouden krijgen in andere praktijkvakken. Mocht blijken dat dit niet het geval is, dan zou kunnen worden heroverwogen om maatschappijkunde alsnog toe te voegen aan de praktijkgerichte leerweg. De NVLM probeert te onderzoeken of in de pilots van de leerweg al dan niet voldoende maatschappijkunde-inhouden een plaats krijgen en horen hier graag meer over van onze leden.

Evaluatie Staatsexamens maatschappijleer VSO

Na de evaluatie van de staatsexamens die door het CvTE is uitgevoerd in 2021 waaruit bleek dat er nog veel ruimte was voor verbeteringen in de staatsexamens maatschappijleer, zijn afgelopen jaar een klink aantal verbeteringen doorgevoerd. Dit heeft geleid tot kwalitatief veel betere schriftelijke examens. Helaas is het voorstel om ook met open vragen te gaan werken gesneuveld wegens voornamelijk praktische bezwaren bij het nakijken van de examens wanneer er open vragen zouden worden toegevoegd.

3.2 Profielwerkstukwedstrijd

De NVLM organiseerde in 2021 voor de 15e keer een wedstrijd voor het beste profielwerkstuk maatschappijwetenschappen. Er waren dit jaar in totaal 18 inzendingen, waarbij de havo helaas ondervertegenwoordigd was.

De jury bestond uit zowel NVLM-bestuursleden als (vak)experts. De (vak)experts waren:

- Samantha Mehlbaum
- Gerry Alons
- Lars van der Bruggen
- Josje ten Kate
- Ivo Pertijs

Namens het NVLM-bestuur namen de volgende bestuursleden plaats in de jury:

- Gijs Abrahams
- Jasper Rijk
- Koen Hoondert
- Chiel Huijskes

Het winnende havo-werkstuk van 2021 was: "Het lerarentekort" geschreven door Eva Duisterwinkel. Zij werd begeleid door Marije Derksen.

Het winnende vwo-werkstuk van 2021 was: “De leeftijd van Eenzaamheid”, geschreven door Elf van Dijk en Ilse Hoogveld. Zij werden begeleid door Nienke de Haan.

In juni kwamen de winnaars online bijeen voor de feestelijke prijsuitreiking. Zij werden in het zonnetje gezet op een bijzondere manier. De opening werd verzorgd door de voorzitter Marcel Mooijman en bestuurslid Koen Vossen. Vervolgens was het de beurt aan dhr. Van Nispen (Tweede Kamerlid SP). Na lovende woorden gericht aan de winnaars, volgde het uitreiken van de certificaten en cadeaus. Deze waren reeds opgestuurd naar de winnaars.

3.3 Platform VVVO

Het Platform VVVO is actief als platform van een aantal vakinhoudelijke verenigingen. De NVLM is aangesloten bij het Platform om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen in het onderwijsbeleid en om ons beleid af te kunnen stemmen met de andere (M&M-)vakverenigingen.

Chiel Huijskes woonde in 2021 de vergaderingen van het Platform bij. In deze vergaderingen is afgelopen jaar gesproken over de ontwikkelingen wat betreft de curriculumvernieuwingen, deelden enkele vakverenigingen zogeheten good practices, en kwam vaak de positie die het Platform inneemt in ‘het onderwijsveld’ aan bod.

Een concrete actie van het Platform wordt door de NVLM verwelkomd. In 2020 is een Bestuursakkoord afgesloten tussen het Ministerie van OCW, de VSNU en de VH. Strekking: lerarenopleidingen zouden uit strikt gepersonaliseerde routes moeten gaan bestaan, op basis van brede (vooral onderwijskundig-pedagogische) leeruitkomsten. De NVLM ziet vakdeskundigheid als eis voor lerarenopleidingen verdwijnen en gelooft ook dat de gekozen aanpak in het Akkoord in tegenspraak is met inzichten voor goed onderwijs. De NVLM heeft het initiatief genomen dit Akkoord te weerspreken. De brief daartoe is door het Platform overgenomen en zal naar de betrokken worden verstuurd,

3.4 Contacten met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Sinds dit jaar hebben we vanuit het Ministerie van OCW een nieuw vast contactpersoon. Deze ambtenaar neemt geregeld contact op om met ons te praten over vakontwikkeling en beleidswijzigingen. De NVLM heeft het gevoel hier goed gehoord te worden. Dit contact loopt zeer prettig.

Uiteraard is de NVLM voornemens om nader kennis te maken met de nieuwe bewindspersonen: minister Dijkgraaf, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en minister Wiersma, minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs. Hiertoe zullen we begin 2022 een brief sturen naar beide bewindspersonen.

3.5 Contacten met leden van de Eerste en Tweede Kamer

Mede door val van het kabinet, de lange formatie en de coronapandemie zijn er geen fysieke afspraken geweest met Kamerleden het afgelopen jaar. Wel hebben we voorafgaand aan de behandeling en stemming van het wetsvoorstel *Verduidelijking van de burgerschapsopdracht aan scholen in het funderend onderwijs* een brief gestuurd naar de leden van de leden van de Kamercommissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Eerste Kamer.

De NVLM is voornemens snel contact te leggen met de (nieuwe) leden van de vaste Kamercommissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en zo mogelijk ook afspraken in te plannen.

3.6 Contacten met sociale en politieke wetenschappers

Bestuurslid Thomas Klijnstra heeft sinds 2019 een zetel in bestuur van de Nederlandse Sociologische Vereniging (NSV) en sluit dus bij iedere vergadering van de NSV aan. In deze vergadering vindt een rijke uitwisseling plaats tussen sociologie, maatschappijleer en maatschappijwetenschappen en worden de mogelijkheden verkend om tot een nieuw digitaal platform maatschappijwetenschappen te komen. Het doel van het platform is om docenten maatschappijwetenschappen meer handvatten te geven voor hun onderwijspraktijk. Samen onderzoeken we in hoeverre de NSV een bijdrage kan leveren aan het platform, bijvoorbeeld in de vorm van lezingen, (kennis)clips, artikelen en het eventueel kritisch meelesen en meedenken over bestaand materiaal.

Inmiddels is ook een goed contact ontwikkeld met de Nederlandse Kring der Politieke Wetenschappen (NKWP), de vereniging van politicologen. Wederzijds worden de vergaderingen bijgewoond en heeft de NKWP ook inhoudelijk over maatschappijleer gesproken. Er is een sterke overtuiging dat beide verenigingen elkaar goed kunnen benutten.

3.7 Contacten met het College voor Toetsing en Examens (CvTE)

Naar aanleiding van de examenbesprekingen waarbij het CvTE ook aansloot hebben de NVLM en het CvTE overleg met elkaar gevoerd. Zie ook 3.10.2.

Daarnaast hebben we in overleg met het CvTE onze leden geïnformeerd over het besloten discussieforum voor docenten maatschappijkunde. Omdat de digitale examens maatschappijkunde vmbo KB en BB flexibel worden afgenomen, is een centrale eindexamenbespreking moeilijk te organiseren. Omdat het wel heel erg belangrijk is dat docenten in overleg kunnen gaan over hun leerlingantwoorden heeft het CTE een discussieforum ontwikkeld waar docenten terecht kunnen voor vragen over het examen en de antwoorden van hun leerlingen. Moderatoren voorzien deze vragen van antwoord.

3.8 Contacten met Cito en SLO

SLO ondersteunde de ontwikkelteams van Curriculum.nu en hebben de opdracht van het ministerie van OCW gehad voor de curriculumherziening vo bovenbouw. In dat verband hebben we goede contacten met de vakexperts van SLO.

Er is dit jaar vrij intensief overleg geweest met de SLO. Dit vanwege de aanstaande vakvernieuwing van het vak maatschappijleer voor de bovenbouw (zie ook 3.1.2). Naar aanleiding van die vakvernieuwing is eerst een verkenning uitgevoerd door de SLO over welke mogelijkheden er zijn om Burgerschap in de bovenbouw terug te laten komen in de verschillende curricula. Op basis van deze verkenning wordt een startnotitie geschreven voor de vakvernieuwingscommissie maatschappijleer, over welke elementen van het burgerschapsonderwijs wel, en welke niet, bij het vak maatschappijleer moeten worden ondergebracht. Ten tijde van het schrijven van deze tekst, is die startnotitie nog 'onder embargo'.

3.9 Contacten met overige organisaties

Landelijk Overleg Opleiders Maatschappijleer en Maatschappijwetenschappen (LOOMM)

De NVLM is altijd met meerdere personen betrokken bij het landelijk overleg van lerarenopleiders. Dit jaar probeerde de NVLM draagvlak te krijgen voor de geïnitieerde brief tegen het Bestuursakkoord lerarenopleidingen (zie 3.3 Platform VVVO). Alle vertegenwoordigde opleidingen ondersteunde deze brief.

Als er in het bestuur van de NVLM of in het LOOMM-zaken besproken worden die voor de andere partij van belang zijn, vindt er uitwisseling en overleg plaats.

Op maandag 29 maart 2021 is door het LOOMM de landelijke LIO-dag voor maatschappijleerstudenten georganiseerd. De NVLM heeft ook dit jaar de prijzen gesponsord voor de beste onderzoeken. De prijswinnaars waren:

- **Eerstegraads Praktijkonderzoek**

Wat is er voor nodig om leerlingen hun vooroordelen te laten bevragen in de les?

Student: Laura Veerman

- **Tweedegraads praktijkonderzoek**

Hoe zeggen we dit in maatschappijleertaal?

Student: Seynabou Kane

ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat

De jaarlijkse Docentendag wordt georganiseerd door ProDemos in samenwerking met de NVLM. De afgelopen editie vond online plaats en was een week in plaats van een dag (zie 3.11). De NVLM en ProDemos onderhouden onderling goede contacten en weten elkaar te vinden als dat nodig is. Ook het vakblad voor maatschappijleer, *Maatschappij & Politiek*, wordt door ProDemos uitgegeven.

Atlantische Onderwijscommissie

In 2021 maakte bestuurslid Thomas Klijnstra deel uit van de Atlantische Onderwijscommissie (AOC). Tijdens de vergaderingen is er onder andere gesproken vakoverstijgende lesmodules, de Atlantische Onderwijsconferentie en de profielwerkstukkenwedstrijd van de Atlantische Onderwijscommissie. De NVLM heeft ook een plek in de jury van de profielwerkstukkenwedstrijd van de AOC.

3.10 Organiseren van examenbesprekingen**3.10.1 Ten geleide**

Na een jaar afwezigheid werden in 2020-2021 gelukkig weer eindexamens georganiseerd. Door het ministerie van OCW waren er wel aanvullende bepalingen opgesteld t.a.v. de eindexamens. Dit betrof onder meer de mogelijkheid van kandidaten om hun examens te spreiden over twee tijdvakken. Hierdoor moest de vakvereniging zich voorbereiden om een groot aantal kandidaten in tijdvak 2. Er zat dus niets anders op dan voor beide tijdvakken voor alle eindexamenvarianten van ons schoolvak (maatschappijkunde op het vmbo en maatschappijwetenschappen op de havo en het vwo) twee eindexamenbesprekingen te organiseren. Daarnaast moesten we de besprekingen ook nog eens digitaal organiseren, vanwege toen geldende beperkende maatregelen rondom groepsgrootte. Dit leidde tot onderstaande besprekingen, allen digitaal georganiseerd via Teams:

	1 ^e tijdvak	2 ^e tijdvak
Vmbo maatschappijkunde	Di. 25 mei (16.30 tot 18.00) Voorzitter: Farouk El-Mouhajir (FLOT) Notulist: Gijs Abrahams	Ma. 21 juni (16.30 tot 18.00) Voorzitter: Farouk El-Mouhajir (FLOT) Notulist: Gijs Abrahams
Vwo maatschappijwetenschappen	Di. 25 mei (16.30 tot 18.00) Voorzitter: Lieke Meijs Notulist: Rob v/d Boorn Moderator: Jasper Rijk	Ma. 21 juni (16.30 tot 18.00) Voorzitter: Lieke Meijs Notulist: Rob vd/ Boorn Moderator: Jasper Rijk
Havo maatschappijwetenschappen	Woe. 2 juni (16.30 tot 18.00) Voorzitter: Arthur Pormes (ICLON) Notulist: Coen Gelinck Moderator: Freek Gruijters	Do. 24 juni (16.30 tot 18.00) Voorzitter: Koen Schaap Notulist: Koen Dogterom Moderator: Koen Vossen

3.10.2 Evaluatie

- De NVLM kijkt met tevredenheid terug op de wijze waarop de besprekingen digitaal hebben plaatsgevonden. Natuurlijk is een digitaal overleg niet ideaal, maar het was wel het best haalbare in de gegeven situatie. Daarnaast bood het onze leden de gelegenheid om op een laagdrempelige wijze deel te nemen aan de examenbesprekingen, die anders voor veel collega's moeilijk te bereiken zijn (in een drukke tijd afreizen naar Utrecht is voor leden een lastige opgave). Er is ruimte voor verbetering in de vergaderdiscipline en de technische uitwerking van de Teams-meeting. Er zal echter nadrukkelijk weer naar deze optie worden gekeken in de toekomst.
- Er was onder deelnemende leden aardig wat tevredenheid over de examens vmbo maatschappijkunde en havo maatschappijwetenschappen. Over het vwo-examen maatschappijwetenschappen was echter veel discussie. Dit bleek onder andere uit de vooraf georganiseerde online peiling, waarbij ongeveer de helft van de deelnemende leden aangaf ontevreden te zijn over het examen van tijdvak 1. Over tijdvak 2 was men iets meer tevreden. Deze onvrede werd ook geuit in de bespreking. Ook een aantal leden heeft ons gemailld om hun zorgen te uiten.
- In navolging van het bovenstaande heeft de NVLM op 14 oktober een overleg gehad met experts van het CvTE. Hierin is de onvrede van enkele leden ook naar voren gebracht. De kern daarvan is met name het karakter van de vragen uit dit examen. Veel collega's zijn het erover eens dat er te veel 'syllabus-kennis' wordt gevraagd en dat vragen met hogere denkvaardigheden i.c.m. de kernconcepten in de minderheid zijn. CvTE benadrukt dat de meer 'open vragen' ook weer veel kritiek opleverden in de pilot ("niet na te kijken"). Daarnaast stelt het CvTE: als het in de syllabus staat, kan het getoetst worden in het CE. Het blijft wel van belang om samen met het CvTE op te trekken om te communiceren over de aard van het examen met onze leden. We denken hierbij aan het (blijven) aanbieden van workshops over (het nakijken van) de eindexamens, zoals deze afgelopen jaren zijn aangeboden op de Docentendag.

3.11 Docentenweek Maatschappijleer

Dit jaar geen Docentendag, maar een Docentenweek met online lezingen, workshops en de mogelijkheid om collega's en andere betrokkenen uit ons vak te ontmoeten (bijvoorbeeld uitgevers). In deze bijzondere editie was er weer een grote verscheidenheid aan bijdragen, zowel nationaal als internationaal. Beatrice de Graaf was de keynote over het behandelen van terrorisme in de les. Er waren onder andere bijdragen over de Amerikaanse verkiezingen en er was een internationale lezing van de Zweedse onderzoeker en docentenopleider Johan Sandahl.

3.12 Examenbundel

De NVLM stimuleert en faciliteert dat er examenbundels zijn voor ons vak. De NVLM vindt het van groot belang dat voor de examens maatschappijwetenschappen nieuwe stijl ook examenbundels beschikbaar zijn, om zo te bevorderen dat het nieuwe examenprogramma goed van de grond komt.

Begin 2018 was de havo-examenbundel voor het nieuwe programma gereed, zodat docenten en leerlingen het afgelopen schooljaar in de voorbereiding op het eindexamen hier gebruik van hebben kunnen maken. Ieder schooljaar wordt deze bundel herzien.

Begin 2019 was de nieuwe vwo-bundel gereed en ook deze bundel wordt ieder jaar herzien. Ook deze bundel wordt ieder schooljaar herzien. De NVLM dankt de inspanning van de auteurs voor het tot stand komen van de bundels en hun werkzaamheden in het actualiseren van de bundels.

3.13 Docentenpanel

Door het nieuwe ledenadministratiesysteem (zie 2.5) is het mogelijk de communicatie met leden te vereenvoudigen. Ook kunnen bepaalde categorieën leden of voorkeuren van leden worden geregistreerd (uiteraard conform AVG-richtlijnen). In het verlengde hiervan heeft het bestuur in 2021 een docentenpanel in het leven geroepen. Dit panel bestaat uit een kleine hoeveelheid leden, waarmee het bestuur snel kan communiceren. Het kan bijvoorbeeld zijn dat bestuur een breder advies wil over overheidsbeleid of over eigen plannen, dan kan het panel snel ingezet worden. Het panel kan ook worden ingezet als media in gesprek willen met een docent.

Dit panel is nu nog in een rudimentair stadium, maar de NVLM zal al op korte termijn zeker van het panel gebruik kunnen maken.

4 Communicatie en publiciteit

4.1 Online

De NVLM website

De NVLM-website heeft een make-over gehad verzorgd door Chiel. Hierbij is het inmiddels zeer gedateerde ontwerp van de site aangepast naar een (min of meer) standaard WordPress-thema dat qua kleurstelling bij het NVLM-logo past. Omdat het originele artwork van het logo zoek was, is ook die opnieuw gemaakt. Ook qua content is er een flinke bezem door de website gehaald door oude artikelen, verkeerd gearchiveerde berichten, etc. te verwijderen. Ook zijn plug-ins die niet meer gebruikt werden verwijderd en andere oude plug-ins ge-update of vervangen. Er is ook voor gekozen om de namen van de auteurs van de artikelen op de site niet langer te tonen maar te vervangen door 'Redactie'. Het gaat bij de communicatie immers niet om de individuele bestuursleden, maar om het bestuur als geheel.

Nieuwsbrieven

Er zijn in 2021 meer dan 10 nieuwsbrieven verstuurd, en een aantal nieuwsflitsen met 'laatste nieuws'. Vanaf halverwege het jaar zijn we daarbij overgestapt van het versturen van de nieuwsbrieven via e-Boekhouden, naar het versturen via de EasyDus website. Dit is niet per se makkelijker (wel iets gebruiksvriendelijker), maar een groot voordeel dat bij te houden is hoeveel procent van de abonnees de nieuwsbrief daadwerkelijk lezen (ruim 65%), en klikken naar aanleiding van links in de artikelen (30%).

De socials en nieuwe communicatiemogelijkheden via Easydus

Er is dit jaar enig gebruik gemaakt van ons Twitterkanaal, en het LinkedIn-account van de NVLM, maar de hoeveelheid en intensiteit van de aanwezigheid van de NVLM op de socials is voor verbetering vatbaar.

Vanaf de eerste helft van 2022 moet de ledenportal van de NVLM online en operationeel zijn.

Wanneer dit zo is, kan via de Easydus software makkelijk gecommuniceerd worden met subgroepen in het ledenbestand. Te denken valt aan panels van docenten met bepaalde interesses.

4.2 Maatschappij & Politiek (M&P)

Het vakblad Maatschappij & Politiek wordt uitgegeven door ProDemos. De NVLM is in de redactie vertegenwoordigd in de persoon van Koen Vossen. De NVLM-pagina in M&P werd verzorgd door Marcel Mooijman.

4.3 Contacten met media

De contacten met de media beperkten zich dit jaar tot korte artikelen en radio-interviews. Dit naar aanleiding van de invoering van de Wet versterking burgerschap per 01-08-2021. De NVLM heeft in deze media-optredens benadrukt dat er nog veel haken en ogen aan burgerschap zitten, mede omdat een grondige kennisbasis (via versterking van maatschappijleer hiervoor niet verplicht is).

4.4 Oorkondes NVLM

Gelukkig zijn het afgelopen jaar weer centrale eindexamens afgenomen. In totaal zijn er in 2021 62 oorkondes opgestuurd naar docenten van wie een leerling het cijfer 9.0 of hoger hadden behaald voor het CSE maatschappijkunde of maatschappijwetenschappen.

- Maatschappijkunde vmbo gl/tl: 13 leerlingen
- Maatschappijwetenschappen havo: 28 leerlingen
- Maatschappijwetenschappen vwo: 21 leerlingen

4.5 Posters maatschappijkunde en maatschappijwetenschappen

De NVLM heeft posters laten maken ter promotie van de vakken maatschappijkunde en maatschappijwetenschappen. Deze kunnen door leden het hele jaar kosteloos worden opgevraagd bij de vereniging. Niet-leden betaalden 5 euro verzendkosten per set.